

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 34/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 223/1998 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi hallitussihteeri Hannu Hakkola, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Pasi Järvinen, työministeriö
- ylitarkastaja Riitta Roos, verohallitus

- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- asiamies Johan Åström, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- asiamies Riitta Wärn, Palvelutyönantajat
- sosiaalis sihteeri Veikko Simpanen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
- työvoimatoimiston johtaja Pauli Pohjola, Harjavallan työvoimatoimisto
- työttömyyskassan johtaja Mikko Tuominen, Suomen Merimies Unioni ry.
- asiamies Veikko Trast, Suomen Laivanpäälystöliitto
- toiminnanjohtaja Anton Sjöholm, Suomen Konepäälystöliitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Työttömyysturvan ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sellaisille työttömyyskassoille, joiden jäseninä on merialalla työskenteleviä, tulisi mahdollisuus lisävakuutuksen järjestämiseen. Lisävakuutusmahdollisuus koskisi Suomessa asuvia merenkulkijoita ja se kattaisi työskentelyn ulkomaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa. Lisävakuutusmahdollisuudesta työttömyyskassa voisi ottaa määräykset sääntöihinsä, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa. Lisävakuutuksen rahoituksesta valtionosuuden

ylittävältä osalta vastaisivat asianomaiset työttömyyskassat. Muutoin lisävakuutuksen järjestämisessä noudatettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia ehtoja ja perusteita, muun muassa lisävakuutusta koskevan jäsenmaksun määräytymisestä.

Esityksessä ehdotetaan myös, että työttömyysturvalakiin lisättäisiin säännös sosiaali- ja terveysministeriöön perustettavasta henkilörekisteristä. Etuudensaajarekisteriä, johon talletettaisiin työttömyyskassan jäsenille maksettavien etuuksien määräämistä ja maksamista koskevia tarpeellisia tietoja, käytettäisiin työttömyysturvan, sen rahoituksen sekä työttömyyskassojen

valvontaan liittyvissä tehtävissä, tilastoinnissa ja lainvalmistelussa. Ministeriölle tulisi oikeus saada valvonnassa tarvittavia tietoja myös veroviranomaisilta.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi siten, että sovitellun työttö-

myyspäivärahan enimmäismaksuajan niin sanottua jäädytystä jatkettaisiin edelleen yhdellä vuodelle.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin muutoksin.

Vuonna 1997 annettiin laki työttömyysturvalain muuttamisesta, jossa käsiteltiin peruspäivärahan markkamäärän indeksitarkistuksia. Alkuperäistä hallituksen esitystä muutettiin eduskuntakäsittelyssä perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta. Kun hallituksen esityksessä markkamäärän tarkistus oli ajankohdan ja määrän suhteen kytketty täyteen kansaneläkkeeseen, muutettiin säännös vain viittaamaan kansaneläkelain elinkustannusindeksiä koskevaan markkamäärien tarkistusmenettelyyn. Tässä yhteydessä jäi työttömyysturvalain 25 §:stä pois säännös markkamäärien pyöristämisestä. Valiokunta ehdottaa työttömyysturvalain 25 §:ää muutettavaksi siten, että siihen lisätään markkamäärän pyöristämistä koskeva säännös.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan uuteen 29 a §:ään otettavaksi viittaus henkilötietolakiin, jota koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä. Kun ehdotettu lainsäädäntö on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta, jolloin henkilötietolaki ei valiokunnan

saaman tiedon mukaan ole vielä voimassa, valiokunta ehdottaa viittaussäännöksen poistettavaksi. Säännöksen merkitys on vain informatiivinen. Työttömyysturvan julkisuutta ja rekisterejä koskevia säännöksiä joudutaan lähiaikoina joka tapauksessa muuttamaan, joten myöhemmin voidaan lakiin ottaa tarpeellinen informaationsäännös.

Valiokunnan mielestä on perusteltua järjestää merialalla työskentelevän oikeus ansioon suhteutettuun päivärahaan voimaan myös niissä tapauksissa, joissa Suomessa asuva merenkulkija työskentelee ulkomaisessa ulkomaanliikenteeseen käytettävässä kauppa-aluksessa niillä perusteilla, jotka hallituksen esityksessä esitetään. Järjestelmän toimivuutta ja tarkoituksenmukaisuutta on seurattava, ja ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin, jotta muun muassa lisävakuituksen rahoitus on varmistettu. Tässä suhteessa on myös seurattava sitä, aiheuttaako lakisääteisen työttömyysturvan rahoituksesta poikkeava menettely ongelmia merialalla työskentelevien työttömyysturvaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään näin kuuluvana:

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 25 §:n ja 29 §:n 2 momentti

sellaisena kuin 25 § on laissa 1401/1997, sekä

lisätään lakiin uusi 16 b §, lain 19 §:ään sellaisena kuin se on laissa 1537/1993, väliaikaisesti uusi 7 momentti ja lakiin uusi 29 a §, seuraavasti:

4 luku

ansioon suhteutetun päivärahan saamisen erityisedellytykset

16 b ja 19 §
(Kuten HE)

25 § (*Uusi*)

Etuuksien korotus

Tämän lain 22 ja 24 §:ssä säädettyjä markkamääriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkelaiissa säädettyjen eläkkeiden ja avustusten sitomisesta elinkustannusindeksiin annetussa laissa (348/1956) säädetään. *Markkamäärää tarkistetaan täysin markoin siten, että ylimenevä osa jätetään lukuun ottamatta.*

29 §
(Kuten HE)

29 a §

Etuudensaajarekisteri

(1-3 mom. kuten HE)
(4 mom. *poist.*)

—————
Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Virpa Puisto /sd
vpj. Maija Perho /kok
jäs. Anne Huotari /vas
Liisa Hyssälä /kesk
Timo Ihamäki /kok
Kari Kantalainen /kok
Paula Kokkonen /kok

Mikko Kuoppa /va-r
Eero Lämsä /kesk
Pirkko Peltomo /sd
Maija Rask /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Marjatta Vehkaoja /sd.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen ja valiokunnan esittämät muutokset ovat perusteltuja, mutta mielestämme tässä yhteydessä olisi myös pitänyt myös säätää pysyväksi säännös, jonka mukaan työttömyysturvan työssäoloehtoon voidaan lukea enintään 16 viikon ajanjakso sitä aikaa, jonka henkilö on saanut työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea. Säännöksen voimassaolo päättyy vuoden 1998 lopussa.

Mainitun säännöksen jatkamisesta on tehty laajapohjainen lakialoite (LA 99/1998 vp), jossa on 105 allekirjoittajaa ja jonka ottaminen valiokunnan käsittelyyn olisi mielestämme ollut hyvin perusteltua.

Mahdollisuus lukea koulutusaikaa työssäoloehtoon on yksi keino aktivoida työttömiä. Se parantaa koulutukseen osallistumisen motiivia. Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus edistää työmarkkinoille sijoittumista ja ehkäisee työttömiä syrjäytymistä. Vaikkakaan 16 viikon koulutustajan ottaminen huomioon työssäoloehdossa

ei takaa työssäoloehdon täyttymistä ansiosidonnaisen tai peruspäivärahan saamiseksi, se lisää sen todennäköisyyttä. Koska säännös toisaalta edistää työvoimakoulutusta ja toimii jarruna pitkäaikaistyöttömien taloudelliselle ahdingolle ja syrjäytymiselle, siitä ei ole perusteltua luopua. Säännöksen voimassaolon jatkamista ovat valiokunnalle esittämässään lausunnossa puolustaneet palkansaajajärjestöt, koska myös tällä tavoin voidaan kannustaa koulutukseen hakeutumista.

Koulutusaikaa koskeva lisäys työssäoloehtoon voidaan säilyttää lisäämällä työttömyysturvalain 16 §:n 9 momentiksi säännös, joka on sisällöltään samanlainen kuin väliaikaisesti voimassa oleva lain muutos.

Ehdotus

Edellä olevan perustella ehdotamme

että lakiehdotus hyväksytään näin kuuluvana

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/1984) 25 § ja 29 §:n 2 momentti, sellaisena kuin 25 § on laissa 1401/1997, sekä
lisätään lain 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 554/1993, 1317/1994, 666/1996 ja 1356/1997, uusi 9 momentti, sekä lakiin uusi 16 b §, lain 19 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1537/1993, väliaikaisesti uusi 7 momentti ja lakiin uusi 29 a §, seuraavasti:

4 luku**ansioon suhteutetun päivärahan saamisen erityisedellytykset**

16 § (Uusi)

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun työssäoloehtoon voidaan rinnastaa enintään 16 viikon

StVM 34/1998 vp — HE 223/1998 vp

ajalta myös ajanjakso, jonka henkilö on saanut työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea.

16 b, 19, 25, 29 ja 29 a §
(Kuten StVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten StVM)

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 1998

Mikko Kuoppa /va-r
Marjatta Vehkaoja /sd
Pirkko Peltomo /sd

Anne Huotari /vas
Liisa Hyssälä /kesk